

14. 12. 2009

KAUPUNKISUUNNITTELU-
LAUTAKUNTA VIRASTO

Lähetetty: 14. joulukuuta 2009 11:07
Lähetetty: Karhunen Mikko [Mikko.Karhunen@mintc.fi]
Vastaanottaja: kirjaamo@tiehallinto.fi; kirjaamo@kuntaliitto.fi; KSV Kaupunkisuunnitteluvirasto;
kirjaamo@espoo.fi; kirjaamo@tamperet.fi; maankayttotoimi@vantaa.fi;
turun.kaupunki@turku.fi; kirjaamo@ouka.fi; kirjaamo@jkl.fi; konsernipalvelut@lahti.fi;
kirjaamo.kka@kuopio.fi; info@kouvola.fi; kirjaamo@pori.fi;
hameenlinnan.kaupunki@hameenlinna.fi; kaupunkisuunnittelukeskus.kirjaamo@lohja.fi;
kirjaamo@jarvenpaa.fi; varkauden.kaupunki@varkaus.fi; liikenneturva@liikenneturva.fi;
pekka.sulander@liikennevakuutuskeskus.fi; antero.peiponen@autokoululiitto.fi;
elmeri.kollanus@sci.fi; info@poljin.fi; autoliitto@autoliitto.fi; kari.kotro@fcg.fi;
info@ramboll.fi; markus.vayrynen@sito.fi; talentek@talentek.fi; risto.jounila@wsgroup.fi

Kopio: Kirjaamo
Aihe: lausuntopyyntö
Liitteet: lausuntopyynto_kevytliikenne141209.pdf;
kevytliikenne_liikenteenrauhottaminen_joulu11122009.pdf

Tämän viestin liitteenä on lausuntopyyntö ja muistio muutosehdotuksista eräisiin jalankulkuun, pyöräilyyn ja liikenteen rauhoittamiseen liittyviin säädöksiin

Lausunnot pyydetään 18.1.2010 mennessä.

terveisin

Mikko Karhunen

Mikko Karhunen
Yli-insinööri
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenneturvallisuusyksikkö
PL 31, 00023 Valtioneuvosto
Puh. (09) 160 28 014, 040 510 1482
fax. (09) 160 28597

14.12.2009

LVM098:00/2009

JAKELUSSA MAINITUT

Lausuntopyyntö muutosehdotuksista eräisiin jalankulkuun, pyöräilyyn ja liikenteen rauhoittamiseen liittyviin säädöksiin

Liitteenä olevaan muistioon on koottu liikenne- ja viestintäministeriön, Tiehallinnon ja kuntien tiedossa olevia muutostarpeita jalankulkuun, pyöräilyyn ja liikenteen rauhoittamiseen liittyviin säädöksiin. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on jalankulun ja pyöräilyn edistäminen ja näiden kulkumuotojen turvallisuuden parantaminen.

Valtaosa ehdotetuista muutoksista kohdistuisi liikennemerkkien ja tiemerkintöjen käyttöön liittyviin säädöksiin. Lisäksi lain tasolla tarkistettaisiin eräitä epä johdonmukaisuuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoanne viimeistään 18.1.2010 mennessä osoitteella Liikenne- ja viestintäministeriö, PL 31, 00023 Valtioneuvosto tai sähköisenä osoitteella kirjaamo@lvm.fi.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Yli-insinööri

Mikko Karhunen

LIITE Muistio: Liikenteen ohjauksen säädösmuutokset/Kevyt liikenne ja liikenteen rauhoittaminen 11.12.2009

JAKELU Sisäasiainministeriö, poliisiosasto
Tiehallinto
Suomen Kuntaliitto
Helsingin kaupunki
Espoon kaupunki
Tampereen kaupunki
Vantaan kaupunki
Turun kaupunki
Oulun kaupunki
Jyväskylän kaupunki
Lahden kaupunki
Kuopion kaupunki

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Telekopio
PL 31 00023 Valtioneuvosto kirjaamo@mintc.fi info@mintc.fi	Eteläesplanadi 16-18, Helsinki	(09) 160 02	(09) 160 28596 (09) 160 28590 (tiedotus)

Kouvolan kaupunki
Porin kaupunki
Hämeenlinnan kaupunki
Lohjan kaupunki
Järvenpään kaupunki
Varkauden kaupunki
Liikenneturva
Liikennevakuutuskeskus
Suomen Autokoululiitto
Suomen liikenneliitto
Suomen pyöräilykuntien verkosto SuLi
Autoliitto
FCG Finnish Consulting Group Oy
Ramboll Finland Oy
Sito-yhtiöt
Oy Talentek Ab
WSP Finland Oy

TIEDOKSI LPO:n johtoryhmä

LIIKENTEEN OHJAUKSEN SÄÄDÖSMUUTOKSET

- Kevyt liikenne ja liikenteen rauhoittaminen asuinalueilla

Tähän muistioon on koottu liikenne- ja viestintäministeriön, Tiehallinnon ja kuntien tiedossa olevia muutostarpeita jalankulkuun, pyöräilyyn ja liikenteen rauhoittamiseen liittyviin säädöksiin. Ehdotetut säädösmuutokset on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriön johdolla toimivassa Tiehallinnon, Suomen Kuntaliiton ja Helsingin kaupungin edustajista koostuvassa yhteistyöryhmässä. Valmistelun yhteydessä on kuultu myös Suomen pyöräilykuntien verkostoa.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on jalankulun ja pyöräilyn edistäminen ja näiden kulkumuotojen turvallisuuden parantaminen. Lain tasolla ehdotetaan pienehköjä muutoksia ja tarkistetaan eräitä epäjohdonmukaisuuksia. Suurimmat muutokset ehdotetaan tieliikenneasetuksen ja liikenneministeriön liikenteen ohjauslaitteista antaman päätöksen liikenteen ohjausta koskeviin säännöksiin.

1 JALKAKÄYTÄVÄ

1.1 Nykytila

Tieliikennelain (267/1981) 2 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan pyörätie erotetaan rakenteellisesti ajoradasta. Säännös on ollut voimassa vuodesta 1997, ja kaikki pyörätiet on rakennuttu säännöksen mukaisesti. Saman momentin 3 kohdan mukaan liikennemerkillä osoitettu jalkakäytävä tai pyörätie voidaan erottaa ajoradasta reunaviivalla, mikä on ristiriidassa momentin 13 kohdan kanssa. Liikenneturvallisuuden kannalta pelkästään reunaviivalla erotettu jalkakäytävä olisi huono ratkaisu, eikä niitä enää ole käytössä.

Tieliikennelain 2 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan jalkakäytävä on jalankulkijoille tarkoitettu tie tai sen osa. Määritelmä ei ole yksiselitteinen, kun jalkakäytävää osoittavaa liikennemerkkiä (421, 423-425) ei käytetä. Käytännössä korotetun reunakiven takana oleva tila kadusta tulkitaan jalkakäytäväksi, jos tila on päällystetty. Säädöksissä ei kuitenkaan ole määritelmää jalkakäytävän rakenteesta, vaan tienkäyttäjän oletetaan tietävän, että reunakiven takana tila on jalkakäytävää.

1.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin tieliikennesopimuksen mukaan pyörätie erotetaan ajoradasta rakenteellisesti, mutta jalkakäytävästä ei ole vastaavaa mainintaa. Euroopan maista ainakaan Ruotsissa, Tanskassa ja Saksassa jalkakäytävää ja sen erottamista ajoradasta ei ole määritelty. Norjassa on määritelty liikennemerkillä osoitettu jalkakäytävä, joka erotetaan ajoradasta rakenteellisesti kuten pyörätie sekä pelkästään rakenteellisesti reunakivellä erotettu jalkakäytävä.

1.3 Ehdotus

Tieliikennelain 2 §:ää muutettaisiin siten että mahdollisuus jalkakäytävän ja pyörätien erottamiseen ajoradasta reunaviivalla poistettaisiin. Jalkakäytävän määritelmään lisättäisiin edellytyksenä sen rakenteellinen erottaminen ajoradasta.

Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutusta käytännön suunnitteluratkaisuihin.

Voimassa oleva säädös	Ehdotus
TLL 2 §	TLL 2 §
Tieliikennelainsäädännössä tarkoitetaan:	Tieliikennelainsäädännössä tarkoitetaan:
3) <i>pientareella</i> ajoradasta reunaviivalla erotettua tien pituussuuntaista osaa, jota ei liikennemerkillä ole osoitettu jalkakäytäväksi tai pyörätieksi;	3) <i>pientareella</i> ajoradasta reunaviivalla erotettua tien pituussuuntaista osaa;
7) <i>jalkakäytävällä</i> jalankulkijoille tarkoitettua tietä tai sen osaa;	7) <i>jalkakäytävällä</i> jalankulkijoille tarkoitettua ajoradasta rakenteellisesti erotettua tai erillistä tienosaa taikka erillistä tietä;

2 JALKAKÄYTVÄLLÄ PYÖRÄILY

2.1 Nykytila

Tieliikennelain 8 §:n 2 momentin mukaan alle 12-vuotias lapsi saa kuljettaa polkupyörää jalkakäytävällä, kuitenkin siten, että hän ei saa aiheuttaa kohtuutonta häiriötä jalankululle. On esitetty toiveita, että pyöräily jalkakäytävällä sallittaisiin nykyistä vapaammin.

2.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin tieliikennesopimuksessa ei ole mainintaa pyöräilystä jalkakäytävällä. Euroopan maissa jalkakäytävällä pyöräilyä ei ole yleensä sallittu. Vain Norjassa sallitaan pyöräily jalkakäytävällä, jos jalankulkijoita on vähän ja siitä ei aiheudu vaaraa jalankulkijoille. Saksassa alle 10-vuotias saa ajaa pyörällä jalkakäytävällä.

2.3 Ehdotus

Pyöräilijöiden turvallisuuden vuoksi voisi olla joissain tapauksissa perusteltua käyttää jalkakäytävää pyörällä ajamiseen. Jalkakäytävällä liikkuu paljon tienkäyttäjiä, joiden turvallisuus ja turvallisuuden tunne vaarantuvat jalkakäytävälle tulevista pyöräilijöistä. Tämän vuoksi ei ole perusteltua laajentaa mahdollisuutta ajaa polkupyörällä jalkakäytävällä.

3 TÖYSSYISTÄ VAROITTAMINEN

3.1 Nykytila

Tieliikenneasetuksen 16 §:n liikennemerkkin 361 (nopeusrajoitus) ja 363 (nopeusrajoitusalue) selityksen mukaan töyssyistä tai korotetusta suojatiestä on varoitettava liikennemerkillä kun nopeusrajoitus on yli 30 km/h. Suomessa ei ole määritelty omaa töyssyistä varoittavaa liikennemerkkiä, vaan varoitusmerkkinä on käytetty merkkiä 144 (epätasainen tie) tai 189 (muu vaara) ja tekstillistä lisäkilpeä ”Töyssy”, ”Korotettu suojatie” tai ”Hidaste”. Merkin 144 määritelmä kattaa myös nopeuden alentamistarkoituksessa rakennetut epätasaisuudet, mutta merkin kanssa joudutaan käyttämään selvästä tekstillistä lisäkilpeä.

Tieliikenneasetuksen 44 a §:n mukaan valkoista ruutumerkintää ei tarvitse käyttää töyssyssä tai korotetussa suojatiessä tiellä, jolla on enintään 30 km/h nopeusrajoitus. Merkintää käytetään kuitenkin yleisesti myös 30 km/h nopeusrajoituksen kaduilla.

3.2 Kansainvälinen käytäntö

Töyssyistä varoitettava liikennemerkki on määritelty Wienin liikennemerkkisopimuksessa. Merkki on käytössä useissa Euroopan maissa kuten myös töyssyn ruutumerkintä, mutta säädöksissä ei käy aina ilmi missä tilanteissa merkintää käytetään. Norjassa ruutumerkinnän käyttöä suositellaan myös 30 km/h kadulle, jolla töyssystä ei tarvitse varoittaa liikennemerkillä.

3.3 Ehdotus

Tieliikenneasetuksen 13 §:ssä määriteltäisiin töyssyistä varoitettava liikennemerkki 141a. Vastaava lisäys tehtäisiin liikenteen ohjauslaitteista annetun liikenneministeriön päätöksen (203/1982) 14 §:ään. Töyssyistä varoitettaisiin liikennemerkillä samoin perustein kun nykyisin.

Tieliikenneasetuksen 16 §:n liikennemerkkin 361 ja 363 selityksen töyssyjä koskeva osa muutettaisiin vastaamaan merkin 141a:n selitystä.

Töyssyn ruutumerkintää koskevaa tieliikenneasetuksen 44 a §:n säännöstä muutettaisiin siten, että ruutumerkintää tulisi käyttää myös 30 km/h ja sitä alemman nopeusrajoituksen teillä. Liikenteen ohjauslaitteista annetun liikenneministeriön päätöksen 38 a §:n sanamuoto muutettaisiin tieliikenneasetuksen 44 a §:n mukaiseksi.

Ehdotetuilla muutoksilla yhtenäistettäisiin töyssyistä varoittamistapaa ja parannettaisiin töyssyjen havaittavuutta.

Voimassa oleva säädös	Ehdotus
	TLA 13 § <i>Merkki 141a. Töyssy</i> <i>Merkillä voidaan varoittaa töyssystä, korotetusta suojatiestä tai muusta vastaavasta rakenteesta.</i>

<p>TLA 16 §</p> <p>Merkki 361 Tiellä, jolla nopeusrajoitus on enintään 30 km/h, voi olla töyssyjä tai korotettuja suojateitä, joista ei liikennemerkillä erikseen varoiteta tai muita nopeutta alentavia rakenteita, joita ei liikenteen ohjauslaitteella tai muulla vastaavalla tavalla erikseen osoiteta.</p> <p>Merkki 363 Merkissä oleva luku osoittaa ajoneuvon suurimman sallitun nopeuden kilometreinä tunnissa merkeillä rajoitetulla alueella. Alueen sisällä voidaan suurimmasta sallitusta nopeudesta määrätä muuta merkillä 361 tai 573. Alueella, jolla nopeusrajoitus on enintään 30 km/h, voi olla töyssyjä tai korotettuja suojateitä, joista ei liikennemerkillä erikseen varoiteta tai muita nopeutta alentavia rakenteita, joita ei liikenteen ohjauslaitteella tai muulla vastaavalla tavalla erikseen osoiteta.</p> <p>TLA 44a §</p> <p>Valkoista ruutumerkintää käytetään parantamaan töyssyn tai korotetun suojatien havaittavuutta. Tiellä, jolla on enintään 30 km/h nopeusrajoitus, voi töyssy tai korotettu suojatie kuitenkin olla ilman ruutumerkintää.</p> <p>LMp 38 a § Töyssyn tai korotetun suojatien merkinnän ruudun sivun pituus on 10–50 cm. Ruutumerkintä mitoitetaan siten, että tulosuunnasta on näkyvissä vähintään kaksi merkintäriviä.</p>	<p>TLA 16 §</p> <p>Merkki 361 Tiellä, jolla nopeusrajoitus on enintään 30 km/h, voi olla töyssyjä, korotettuja suojateitä <i>tai muita vastaavia rakenteita</i>, joista ei liikennemerkillä erikseen varoiteta tai muita nopeutta alentavia rakenteita, joita ei liikenteen ohjauslaitteella tai muulla vastaavalla tavalla erikseen osoiteta.</p> <p>Merkki 363 Merkissä oleva luku osoittaa ajoneuvon suurimman sallitun nopeuden kilometreinä tunnissa merkeillä rajoitetulla alueella. Alueen sisällä voidaan suurimmasta sallitusta nopeudesta määrätä muuta merkillä 361, 573 tai 575. Alueella, jolla nopeusrajoitus on enintään 30 km/h, voi olla töyssyjä, korotettuja suojateitä <i>tai muita vastaavia rakenteita</i>, joista ei liikennemerkillä erikseen varoiteta tai muita nopeutta alentavia rakenteita, joita ei liikenteen ohjauslaitteella tai muulla vastaavalla tavalla erikseen osoiteta.</p> <p>TLA 44a §</p> <p>Valkoista ruutumerkintää <i>on käytettävä</i> parantamaan töyssyn, korotetun suojatien <i>tai muun vastaavan rakenteen</i> havaittavuutta.</p> <p>LMp 14 §</p> <p><i>Merkki 141a. Töyssy</i> <i>Jos tiellä on useita peräkkäisiä töyssyjä, korotettuja suojateitä tai muita vastaavia rakenteita, voidaan tienosan pituus osoittaa lisäkivellä 814.</i></p> <p>LMp 38 a § Töyssyn, korotetun suojatien <i>tai muun vastaavan rakenteen</i> merkinnän ruudun sivun pituus on 10–50 cm. Ruutumerkintä mitoitetaan siten, että tulosuunnasta on näkyvissä vähintään kaksi merkintäriviä.</p>
---	---

4 PYÖRÄTIELIIKENNEMERKIN VAIKUTUSALUE, PYÖRÄTIEN JATKE

4.1 Nykytila

Tieliikenneasetuksessa ei ole määritelty pyörätien osoittavan liikennemerkin (422-445) vaikutusalueita. Käytännössä on tulkittu, että jos risteyksen jälkeistä osuutta ei ole osoitettu merkillä 422-425, niin pyörätie ei jatku risteyksen jälkeen.

Tieliikenneasetuksen 37 §:n mukaan pyörätien jatke voidaan merkitä omalla tiemerkinä tai suo-jatiemerkinä voi toimia pyörätien jatkeena. Säännöksessä on maininta, että polkupyöräilijä ja mo-poilija saavat tällöin käyttää suo-jatietä tien ylittämiseen. Korkein oikeus on ennakkopäätöksessään (1996:125) todennut, ettei ole selvää, missä tilanteissa suo-jatiemerkinä katsotaan pyörätien jatkeeksi, mutta tullessaan pyörätieltä ajoradalle pyöräilijä on oikeutettu käyttämään suo-jatietä tien ylittämiseen. Kun pyöräilijä tulee ajoradalle kävelykadulta tai esim. merkillä 312 (moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty) osoitetulta tieltä ja ylityskohtaan on merkitty suo-jatie, on tulkittu, ettei pyöräilijä saisi ajaen ylittää katua suo-jatien kohdalla.

Suunnitteluohjeiden mukaan pyörätien jatke merkitään pyörätien jatkeen tiemerkinä, mutta käytäntö on yleistynyt hitaasti yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien jatkeen merkinnöissä. Jatkeen merkitseminen korostaisi reitin jatkuvuutta, ja olisi myös viesti autoilijalle risteävästä pyöräliikenteestä

Tieliikennelain 27 §:n mukaan pysäyttäminen ja pysäköinti on kielletty viiden metrin matkalla ennen suo-jatietä tai risteävää pyörätietä. Tienkäyttäjän kannalta voisi olla selkeämpää, jos kieltö olisi sidottu myös pyörätien jatkeen merkintään.

4.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin liikennemerkkisopimuksessa pyörätiemerkin vaikutusalueita ei ole määritelty kuten ei myöskään Ruotsissa, Norjassa Tanskassa ja Saksassa. Ruotsissa ja Hollannissa pyörätien päättymisen voidaan osoittaa omalla liikennemerkillä, jos muuten ei ole selvää että pyörätie päättyy.

Pyörätien jatke on määritelty Wienin liikennemerkkisopimuksessa, mutta sen käyttötilanteita ei ole kuvattu. Norjan suunnitteluohjeiden mukaan pyörätien jatke merkitään, kun ajoneuvot väistävät liikennemerkin perusteella pyöräilijöitä. Pyöräilijä saa Norjassa ylittää ajamalla ajoradan suo-jatietä pitkin, mutta ilman suo-jatieoikeuksia. Ruotsissa pyöräilijöille tarkoitettuihin ylityskohtiin ei merkitä pelkkää suo-jatietä. Pyörätien jatke voidaan merkitä, vaikka pyöräilijä liikennesäännön perusteella on väistämismuuttainen.

Wienin tieliikennesopimuksessa ja tarkastelluissa maissa pyörätien jatkeen merkintään liittyy pysäköintirajoitus samalla tavoin kuin suo-jatien merkintään. Ruotsissa pyörätien jatkeen tiemerkinä liittyy myös sääntö, jonka mukaan pyörätien jatketta lähestyvän ajoneuvon kuljettajan on sovitettava nopeutensa siten, että jatketta käyttävälle pyöräilijälle ei aiheudu vaaraa.

4.3 Ehdotus

Pyörätiemerkin vaikutusalueita ei määritellä. Pyörätien muuttuminen jalkakäytäväksi voidaan osoittaa jalkakäytävän liikennemerkillä.

Pyörätien jatkeen tiemerkintää koskevaa tieliikenneasetuksen 37 §:n säännöstä muutettaisiin siten, että pyörätien jatkeen tiemerkintää käytettäisiin aina pyörätieltä ajoradalle tuleville pyöräilijöille ja mopoilijoille tarkoitetuissa ajoradan ylityspaikoissa. Merkintää voitaisiin käyttää myös muissa pyöräilijöille tarkoitetuissa ajoradan ylityspaikoissa. Säännöksestä poistettaisiin maininta, että yhdistetyn tai rinnakkaisen pyörätien ja jalkakäytävän jatke voidaan merkitä koko leveydeltään suojatieksi, jolloin pyöräilijä ja mopoilija saa käyttää suojatietä tien ylittämiseen. Tieliikennelain 2 §:n 5 momentin säännös, jonka mukaan suojatie on tarkoitettu jalankulkijoiden käytettäväksi, jäisi edelleen voimaan, joten pyöräilijä tai mopoilija ei saisi ylittää ajaen ajorataa suojatien kohdalla missään tilanteessa.

Tieliikennelain 27 §:n säännöstä muutettaisiin siten, että pysäyttämisen- ja pysäköintikielto sidotaan myös pyörätien jatkeen merkintään.

Ehdotetut muutokset yhtenäistäisivät pyörätien jatkeen merkintätapaa ja selkeyttäisivät suojatiemerkinnän tarkoitusta. Jatkeen merkinnällä korostettaisiin reitin jatkuvuutta, ja merkintä olisi myös viesti autoilijalle risteävästä pyöräliikenteestä. Tiehallinnon tiemerkintäohjeessa sekä Tiehallinnon ja Suomen kuntaliiton kevyen liikenteen suunnitteluohjeessa pyörätien jatkeen merkintäohje on jo ehdotuksen mukainen.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta väistämissäännöksiin.

Voimassa oleva säädös	Ehdotus
TLL 27 § Pysäyttäminen ja pysäköinti on kielletty: 1) jalkakäytävällä, suojatiellä ja pyörätiellä sekä viiden metrin matkalla ennen suojatietä tai risteävää pyörätietä;	TLL 27 § Pysäyttäminen ja pysäköinti on kielletty: 1) jalkakäytävällä, suojatiellä, pyörätiellä ja <i>pyörätien jatkeella</i> sekä viiden metrin matkalla ennen suojatietä, risteävää pyörätietä tai <i>pyörätien jatketta</i> ;
TLA 37 § Pyörätien jatke voidaan osoittaa jatkeen molemmin puolin olevalla valkoisella katkoviivalla. Yhdistetyn tai rinnakkaisten pyörätien ja jalkakäytävän jatke voidaan merkitä koko leveydeltään suojatieksi. Polkupyöräilijä ja mopoilija saavat tällöin käyttää suojatietä tien ylittämiseen.	TLA 37 § Pyörätien jatke voidaan osoittaa jatkeen molemmin puolin olevalla valkoisella katkoviivalla. <i>Merkinnällä osoitetaan pyörätieltä ajoradalle tulevalle polkupyöräilijälle ja mopoilijalle tarkoitettu ajoradan ylityspaikka. Merkintää voidaan käyttää myös muissa polkupyöräilijöille tarkoitetuissa ajoradan ylityspaikoissa.</i>

5 PYÖRÄTUNNUKSEN KÄYTTÖ, AJOKAISTANUOLI

5.1 Nykytila

Pyöräilijöille tarkoitettu tienosa (pyörätunnus -tiemerkintä)

Tieliikenneasetuksen 45 §:n mukaan pyörätunnusta käytetään liikennemerkin vaikutuksen tehostamiseksi tai selventämiseksi. Lisäksi merkintää voidaan käyttää tieliikenneasetuksen 36 a §:n mukaan pyöräkaistalla. Pyörätunnusta käytetään paikoissa, joissa muilla ajoneuvoilla ei saa ajaa tai saa ajaa vain rajoitetusti kuten pyöräkaistalla kääntymistä varten ryhmittäessä.

Pyörätunnusta olisi tarve käyttää myös liikennevalo-ohjatuissa risteyksissä pysäytysviivan edessä pyörille varatussa odotustilassa (pyörätaskussa). Pyöräilijän odotustilassa pyöräilijät ovat paremmin autoilijoiden havaittavissa ja heidän vasemmalle kääntymisensä helpottuu, kun käännöksen voi tehdä ennen autoja. Suomalaisissa kevyen liikenteen suunnitteluohjeissa on ohjeet odotustilan suunnitteluun, mutta niitä ei ole vielä käytössä.

Ajokaistanuoli

Tieliikenneasetuksen 40 §:n 3 momentin mukaan ajokaistanuolta voidaan käyttää osoittamaan kulkusuuntaa pyörätiellä ja jalkakäytävällä muttei pyöräkaistalla. Myös pyöräkaistalla olisi tarve suuntauolen käyttöön.

Muilla ajokaistoilla ajokaistanuolella osoitetaan ryhmittymisessä mihin suuntaan risteyksestä saa poistua. Ajokaistanuolta ei voi käyttää osoittamaan kulkusuuntaa tielinjalla. Kulkusuunnan osoittamiseen olisi tarve myös yksisuuntaisilla ajoradoilla.

5.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin liikennemerkkisopimuksessa pyörätunnus -tiemerkintää ei ole määritelty. Sopimuksen mukaan ajokaistanuolella voidaan osoittaa kulkusuunta kaikilla teillä.

Tarkastelluissa maissa pyörätunnusta voidaan käyttää myös pyörille varatussa odotustilassa. Yleensä odotustilaa käytetään kaduilla, joilla on pyöräkaista. Ainakin Ruotsissa odotustilaa käytetään myös muilla kaduilla.

Ajokaistanuolella voidaan osoittaa kulkusuunta kaikilla teillä.

5.3 Ehdotus

Pyöräkaistan merkitsemistä koskevaan tieliikenneasetuksen 36 a §:ään lisättäisiin nykyään liikenteen ohjauslaitteista annettua liikenneministeriön päätöksessä oleva säännös normaalia leveämmän ajokaistaviivan käytöstä pyöräkaistan ja muun ajokaistan välissä. Tällä muutoksella yhtenäistettäisiin 36 §:n ja 36 a §:n esitystapa.

Pyörätunnusta ja jalankulkijatunnusta koskevaa tieliikenneasetuksen 45 §:ää muutettaisiin siten, että tunnusta voitaisiin käyttää nykyistä laajemmin polkupyörille ja jalankulkijoille tarkoitetuissa paikoissa, jolloin myös pyöräilijöille varatussa odotustilassa voitaisiin käyttää pyörätunnusta. Liikenteen ohjauslaitteista annettuun liikenneministeriön päätöksen 30 a §:ään lisättäisiin maininta, että

odotustilaa voitaisiin käyttää kaduilla, joilla on pyöräkaista, koska ilman pyöräkaistaa siirtymispaikka odotustilaan saattaa olla huonosti havaittavissa.

Ajokaistanuolen määritelmää tieliikenneasetuksen 40 §:ssä muutettaisiin siten, että ajokaistanuolella voitaisiin osoittaa kulkusuunta ajokaistoilla. Ajokaistanuolen vähimmäismitta pyöräkaistalla määriteltäisiin liikenteen ohjauslaitteista annetun liikenneministeriön päätöksen 34 §:ssä.

Voimassa oleva säädös	Ehdotus
<p>TLA 36 a</p> <p>Polkupyörä- ja mopoliikenteelle varattu pyöräkaista merkitään 45 §:n mukaisella polkupyöräliikenteelle tarkoitettua ajoradan osaa osoittavalla tiemerkinnällä. Ryhmittymiseen kääntymistä varten saavat pyöräkaistaa käyttää kaikki ajoneuvot. Pyöräkaistaa saa käyttää myös kiinteistölle, pysäköintipaikalle ja linja-auton pysäkille ajoa varten.</p>	<p>TLA 36 a</p> <p>Polkupyörä- ja mopoliikenteelle varattu pyöräkaista merkitään 45 §:n mukaisella polkupyöräliikenteelle tarkoitettua ajoradan osaa osoittavalla tiemerkinnällä. Ryhmittymiseen kääntymistä varten saavat pyöräkaistaa käyttää kaikki ajoneuvot. Pyöräkaistaa saa käyttää myös kiinteistölle, pysäköintipaikalle ja linja-auton pysäkille ajoa varten.</p> <p><i>Pyöräkaistan ja muun ajokaistan välissä käytetään normaalia leveämpää ajokaistaviivaa tai sulkuviivaa. Ajokaistaviivan ja välin suhde on 1:1</i></p>
<p>TLA 40 §</p> <p>Ajokaistanuoli Valkoisella ajokaistanuolella voidaan ryhmittymistä varten osoittaa, mihin suuntaan tai suuntiin asianomaista ajokaistaa käyttävä saa risteyksestä poistua.</p>	<p>TLA 40 §</p> <p>Ajokaistanuoli Valkoisella ajokaistanuolella voidaan ryhmittymistä varten osoittaa, mihin suuntaan tai suuntiin asianomaista ajokaistaa käyttävä saa risteyksestä poistua. <i>Muualla kuin risteyksessä ajokaistanuolella voidaan osoittaa kulkusuunta ajokaistalla.</i></p>
<p>TLA 45 §</p> <p>Liikennemerkkin vaikutuksen tehostamiseksi tai selventämiseksi voidaan käyttää seuraavia valkoisia tiemerkintöjä: Jalankulku- ja polkupyöräliikenteelle tarkoitettu tienosa</p>	<p>TLA 45 §</p> <p>Liikennemerkkin vaikutuksen tehostamiseksi tai selventämiseksi voidaan käyttää seuraavia valkoisia tiemerkintöjä: Jalankulku- ja polkupyöräliikenteelle tarkoitettu tienosa. <i>Merkintöjä voidaan käyttää myös tienosilla, jotka on tarkoitettu tai jotka soveltuvat jalankulku- ja polkupyöräliikenteelle ja joita ei ole osoitettu liikennemerkillä.</i></p>
<p>LMp 30 a §</p> <p>Pyöräkaista erotetaan muusta ajoradasta 20 cm leveällä ajokaistaviivalla tai sulkuviivalla. Ajokaistaviivan viiva ja väli ovat 1 metri.</p>	<p>LMp 30 a §</p> <p>Pyöräkaista erotetaan muusta ajoradasta 20 cm leveällä ajokaistaviivalla tai sulkuviivalla. Ajokaistaviivan viiva ja väli ovat 1 metri.</p>

<p>LMp 34 §</p> <p>Ajokaistanuolen vähimmäispituus on 5 metriä, jalkakäytävällä ja pyörätiellä kuitenkin 1 metri.</p>	<p><i>Pyöräkaista merkitään aina kun liikennevalo-ohjatussa risteyksessä on pysäytysviivan takana pyöräilijöille merkitty odotustila.</i></p> <p>LMp 34 §</p> <p>Ajokaistanuolen vähimmäispituus on 5 metriä, jalkakäytävällä, pyörätiellä <i>ja pyöräkaistalla</i> kuitenkin 1 metri.</p>
---	--

6 PYÖRÄILY YKSISUUNTAISELLA KADULLA

6.1 Nykytila

Yksisuuntaiset kadut pidentävät pyörämatkoja ja lisäävät mahdollisesti luvatonta pyöräilyä jalkakäytävällä. Sallimalla pyöräily kahteen suuntaan yksisuuntaisella kadulla liikennemerkkijärjestelyin voitaisiin mahdollisesti vähentää jalkakäytävällä pyöräilyä ja lisätä pyöräilyn houkuttelevuutta.

Autoilun salliminen yhteen suuntaan ja samanaikaisesta pyöräilyn salliminen kahteen suuntaan on mahdollista, jos kaksisuuntaisella kadulla liikennemerkkijärjestelyin kielletään autoilu toiseen suuntaan. Tällä järjestelyllä menetetään pysäköintipaikkoja, koska pysäköinti kadun vasemmalla puolella ei ole sallittu kuten yksisuuntaisella kadulla.

6.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin tieliikenne- ja liikennemerkkisopimuksessa ei oteta kantaa kaksisuuntaiseen pyöräilyyn yksisuuntaisella kadulla. Yksisuuntaisella kadulla molempiin suuntiin pyöräily on sallittu monissa Euroopan maissa liikennemerkkijärjestelyillä. Tanskassa kielletty ajosuunta -merkki ei koske pyöräilijöitä, muissa maissa poikkeus pyöräilijöille osoitetaan kielletty ajosuunta -merkin lisäkilvellä. Tarkastelluista maista Ruotsissa ja Suomessa pyöräilyä vastasuuntaan ei sallita.

6.3 Ehdotus

Tieliikenneasetuksen säännöksiä muutettaisiin siten, että pyöräily olisi mahdollista molempiin suuntiin merkillä 551 (yksisuuntainen tie) osoitetulla kadulla, jos lisäkilvellä niin osoitetaan. Tällaisella kadulla nopeusrajoitus voisi olla enintään 30 km/h.

Tarkastelujen maiden kokemusten mukaan molempiin suuntiin pyöräily yksisuuntaisella kadulla ei ole ollut turvallisuusongelma. Suomessa talvikuukausina, kun pyöräilijöitä on vähän, normaalista poikkeavaan suuntaan ajava pyöräilijä saattaa tulla yllätyksenä muille tienkäyttäjille. Järjestely tulee olla tehokkaasti merkitty, jotta risteykseen saapuva kuljettaja tajuaa, että risteävällä yksisuuntaisella kadulla pyöräily onkin sallittu vastasuuntaan, ja hänen pitää väistää oikealta ”vääärästä” suunnasta risteykseen tulevaa pyöräilijää. Yksisuuntaisen kadun alkukohdassa kuljettajan pitää saada tieto vastaan tulevista pyöräilijöistä. Kadun vasemmalle puolelle pysäköidyn auton kuljettajan tulee ottaa huomion myös vastaantulevat pyöräilijät lähtiessään liikkeelle. Yksisuuntaisen kadun ollessa merkitty risteyksessä väistämisvelvolliseksi suunnaksi merkillä 231 merkki tulee pystyttää myös vastasuuntaan ajavalle pyöräilijälle.

Ehdotetusta muutoksesta saattaa aiheutua ongelmia ryhmittymissäntöjen soveltamiseen. Tieliikennelain 12 §:n 2 momentin mukaan vasemmalle kääntyvän on ryhmityttävä yksisuuntaisella ajoradalla vasempaan reunaan. Tällöin vastaantulevalle pyöräilijälle ei jäisi tilaa. Vasemmalle kääntyttäessä risteys tulee tieliikennelain 12 §:n 2 momentin mukaan jättää risteävän yksisuuntaisen ajoradan vasemmalla reunalla. Tässäkään tapauksessa vastaantulevalle pyöräilijälle ei jäisi tilaa. Näissä tilanteissa tulisi ryhmittyvä ja kääntyvä autoilija tarvittaessa ohjata liikennesaarekkeella, tiemerkinnoilla tms. keinoin oikeaan paikkaan ajoradalla.

Ehdotetun muutoksen edellyttämiä yksityiskohtaisia säädöstekstejä ei tässä vaiheessa esitetä. Nykyisestä tien suuntaisesti sijoitettavasta yksisuuntaisen tien merkistä 551 määriteltäisiin tien suuntaan kohtisuoraan sijoitettava versio ja merkin yhteydessä käytettäisiin pyöräilijöistä kertovaa lisäkilpeä. Vastaavasti lisäkilpeä käytettäisiin myös vastakkaisessa suunnassa kielletty ajosuunta -merkin 331 yhteydessä sekä tien suuntaisesti käytettävän merkin 551 yhteydessä. Vaatimusta tarvittavista tiemerkinnoista ja rakenteellisista keinoista ei sisällytettäisi säädöksiin, vaan tienpitäjän tulisi tapauskohtaisesti arvioida mitä toimia tarvitaan, jotta järjestely olisi turvallinen.

7 PYÖRÄTIETÄ OSOITTAVAN LIIKENNEMERKIN VELVOITTAVUUS

7.1 Nykytila

Tieliikenneasetuksen 18 §:n mukaan polkupyöräilijän on käytettävä liikennemerkillä 422-425 osoitettua pyörätietä ajaessaan asianomaiseen suuntaan. Jos pyörätie on vain tien vasemmalla puolella ja ajoradan oikealla puolella olevan pientareen tai ajoradan oikean reunan käyttö on turvallisempaa polkupyöräilijä saa lyhyellä matkalla käyttää piennarta tai ajoradan oikeaa reunaa.

Monet nopeasti liikkuvat pyöräilijät haluaisivat käyttää ajorataa pyörätien sijasta, koska ajaminen aiheuttaa vaaratilanteita ja epämukavuutta pyörätien muille käyttäjille.

7.2 Kansainvälinen käytäntö

Wienin liikennemerkkisopimuksen mukaan polkupyöräilijän on käytettävä määräysmerkillä osoitettua pyörätietä. Norjassa pyörätie osoitetaan liikennemerkillä, joka ei ole määräysmerkki, eli pyörätien käyttö ei ole pakollista. Tanskassa, Saksassa ja Hollannissa pyörätiemerkillä osoitetun pyörätien käyttö on pakollista. Hollannissa osoitetaan tekstillisellä kilvellä (fietspad) pyörätie, jonka käyttö ei ole pakollista. Ruotsissa on jonkin verran Suomea laajempi lievennys ehdottomasta käyttöpakosta.

7.3 Ehdotus

Säännöksiä ei muuteta. Wienin liikennemerkkisopimuksen sanamuoto merkin velvoittavuudesta on ehdoton.

8 PIHAKADUN LIIKENNESÄÄNNÖT, LIIKENNEMERKIT PIHAKADULLA

8.1 Nykytila

Tieliikennelain 33 §:n mukaan pihadulla saa kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa vain kadun varrella olevalle kiinteistölle tai pysäköintiä varten. Tieliikenneasetuksen 19 §:n pihakatumerkki 573 ei siten sovi esimerkiksi taajamien kävelypainotteisille kaikille tienkäyttäjryhmille yhteisesti tarkoitettuille kaduille, jos kadulle halutaan sallia läpiajoliikennettä. Tällaiselle kadulle joudutaan rakentamaan ajorata ja korotetut jalkakäytävät, jotta jalankulkijan paikkaa määrittävät liikennesäännöt vastaisivat kadun luonnetta yleisenä kävelyyn ja oleskeluun tarkoitettuna alueena. Nopeus- ja pysäköintirajoitukset ja väistämisvelvollisuudet merkitään erikseen.

Pihakadulla pysäköintipaikat osoitetaan liikennemerkillä 521 (pysäköintipaikka) ja tiemerkinnällä. Liikennemerkkien käyttö soveltuu huonosti pihakadun luonteeseen.

Pihakatu- ja kävelykatumerkki sijoitetaan kadun alkuun sen oikealle puolelle ja päättymismerkki kadun päättymiskohtaan joko tien oikealle tai vasemmalle puolelle. Kadun poikkileikkauksessa ei ole erillistä ajorataa ja jalkakäytäviä vaan katualue ulottuu usein seinästä seinään. Tämän vuoksi merkkiä ei voi pystyttää kadun ”oikealle puolelle” vaan katutilaan ajoradalle sopivaan paikkaan. Katu voi olla myös niin leveä, että merkin vieminen aivan oikeaan reunaan ei ole aina paras ratkaisu merkin näkyvyyden kannalta.

8.2 Kansainvälinen käytäntö

Suomessa ja Norjassa on läpiajorajoitus pihakadulla. Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa sekä Wienin tieliikennesopimusta täydentävässä eurooppalaisessa sopimuksessa pihakadun läpiajorajoitusta ei ole.

Norjassa pihakatu- ja kävelykatumerkki voidaan sijoittaa vapaammin kadun poikkileikkaukseen. Muiden maiden säädöksissä ei ole erikseen mainittu poikkeavasta sijoituksesta. Käytännössä naisäkin maissa sijoitus on vapaampaa.

8.3 Ehdotus

Tieliikennelain 33 §:n pihadulla ajamista koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että läpiajorajoitus pihakadulla poistettaisiin. Läpiajorajoituksen poistaminen mahdollistaisi merkin käytön taajamien kävelypainotteisilla kaduilla, joilla on tarve sallia enemmän ajoneuvoliikennettä kävelykatuun verrattuna. Nykyisillä asuntoalueiden pihakaduilla muutos saattaisi lisätä liikennettä, tosin läpiajomahdollisuus pihakadulla on käytännössä usein estetty rakenteellisin keinoin. Jos rakenteellisia keinoja ei käytetä, läpiajokieltoa noudatetaan huonosti.

Tieliikenneasetuksen 19 §:n liikennemerkkiä 521 (pysäköintipaikka) ja 45 §:n pysäköintipaikkaa osoittavan P-merkinnän käyttöä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että pysäköintiin varattu tila pihakadulla voitaisiin osoittaa pelkästään tiemerkinnällä, jos pysäköintiin ei liity muita rajoituksia.

Pihakadun ja kävelykadun alkamis- ja päättymistä osoittavien liikennemerkkien 573-576 sijoitusta koskevia säännöksiä liikenteen ohjauslaitteista annetun liikenneministeriön päätöksen 21 §:ssä muutettaisiin siten, että merkin sijoittaminen sivusuunnassa katutilaan on vapaampaa. Merkin korkeusasemaan ei kuitenkaan esitetäisi muutoksia.

<p>Voimassa oleva säädös</p> <p>TLL 33 §</p> <p>Pihakadulla ajaminen</p> <p>Pihakadulla saa kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa vain kadun varrella olevalle kiinteistölle tai pysäköintiä varten. Muiden ajoneuvojen kuin polkupyörän, mopon ja vammaisen pysäköintiluvalla varustetun ajoneuvon pysäköinti on sallittu vain merkityllä pysäköintipaikalla. Merkityn pysäköintipaikan ulkopuolella pysäköinti ei saa kohtuuttomasti haitata pihakadulla liikkumista.</p> <p>Ajonopeus pihakadulla on sovitettava jalankulun mukaiseksi eikä se saa ylittää 20 km/h.</p> <p>Pihakadulla ajoneuvon kuljettajan on annettava jalankulkijalle esteetön kulku.</p> <p>TLA 19 §</p> <p>521. Pysäköintipaikka Merkillä osoitetaan ajoradan ulkopuolella olevaa tai ajoradasta tiemerkinnoin erotettua aluetta, joka on varattu ajoneuvojen pysäköintiin. Pysäköintiä koskevat rajoitukset on ilmaistava lisäkilvellä. Pysäköintimittarein varustettujen pysäköintipaikkojen yhteydessä merkkiä käytetään vain, jos se on tarpeen alueen tai mittareiden havaitsemiseksi taikka ajoneuvojen sijoituksen osoittamiseksi. Merkin tulee kuitenkin olla pienoiskoossa pysäköintimittarissa tai sitä kannattavassa pylväässä. Pysäköintiä koskevat ehdot tai rajoitukset ilmaistaan tällöin mittariin tai pylväaseen kiinnitetyssä merkissä. Lisäkilvellä 831–836 tai 841–843 tai 871 varustettuna merkki osoittaa, etteivät muut kuin lisäkilvessä ilmaistut ajoneuvot saa pysäköidä alueelle. Merkissä voidaan osoittaa pysäköintipaikan tai -alueen numero- tai kirjaintunnus.</p>	<p>Ehdotus</p> <p>TLL 33 §</p> <p><i>Pihakadulla ajaminen ja pysäköinti</i></p> <p><i>Ajonopeus pihakadulla on sovitettava jalankulun mukaiseksi eikä se saa ylittää 20 km/h.</i></p> <p><i>Pihakadulla ajoneuvon kuljettajan on annettava jalankulkijalle esteetön kulku.</i></p> <p><i>Pysäköinti pihakadulla on sallittu merkityllä pysäköintipaikalla. Polkupyörällä, mopolla ja vammaisen pysäköintiluvalla varustetulla ajoneuvolla saa kuitenkin pysäköidä merkityn pysäköintipaikan ulkopuolella, jos se ei kohtuuttomasti haittaa pihakadulla liikkumista.</i></p> <p>TLA 19 §</p> <p>521. Pysäköintipaikka Merkillä osoitetaan ajoradan ulkopuolella olevaa tai ajoradasta tiemerkinnoin erotettua aluetta, joka on varattu ajoneuvojen pysäköintiin. <i>Pihakadulla ajoneuvojen pysäköintiin varattu alue voidaan osoittaa pysäköintipaikka tiemerkinillä ilman merkkiä 521.</i> Pysäköintiä koskevat rajoitukset on ilmaistava lisäkilvellä. Pysäköintimittarein varustettujen pysäköintipaikkojen yhteydessä merkkiä käytetään vain, jos se on tarpeen alueen tai mittareiden havaitsemiseksi taikka ajoneuvojen sijoituksen osoittamiseksi. Merkin tulee kuitenkin olla pienoiskoossa pysäköintimittarissa tai sitä kannattavassa pylväässä. Pysäköintiä koskevat ehdot tai rajoitukset ilmaistaan tällöin mittariin tai pylväaseen kiinnitetyssä merkissä. Lisäkilvellä 831–836 tai 841–843 tai 871 varustettuna merkki osoittaa, etteivät muut kuin lisäkilvessä ilmaistut ajoneuvot saa pysäköidä alueelle. Merkissä voidaan osoittaa pysäköintipaikan tai -alueen numero- tai kirjaintunnus.</p>
--	--

<p>TLA 45 § Liikennemerkkin vaikutuksen tehostamiseksi tai selventämiseksi voidaan käyttää seuraavia valkoisia tiemerkintöjä:</p> <p>Pysäköintipaikkaa osoittava P-merkintä.</p> <p>LMp 21 §</p> <p>Merkki 573. Pihakatu Merkkiä käytetään ajoneuvo- ja jalankululiikenteelle yhteisesti tarkoitetulla tiellä. Merkki sijoitetaan pihakadun alkuun sen oikealle puolelle.</p> <p>Merkki 574. Pihakatu päättyy Merkki sijoitetaan pihakadun päättymiskohtaan joko tien oikealle tai vasemmalle puolelle.</p> <p>Merkki 575. Kävelykatu Merkkiä käytetään jalankulku- ja polkupyöräliikenteelle yhteisesti tarkoitetulla tiellä. Merkki sijoitetaan kävelykadun alkuun sen oikealle puolelle.</p> <p>Merkki 576. Kävelykatu päättyy Merkki sijoitetaan kävelykadun päättymiskohtaan joko tien oikealle tai vasemmalle puolelle</p>	<p>TLA 45 § Liikennemerkkin vaikutuksen tehostamiseksi tai selventämiseksi voidaan käyttää seuraavia valkoisia tiemerkintöjä:</p> <p>Pysäköintipaikkaa osoittava P-merkintä. <i>Merkintää voidaan käyttää pihakadulla ilman merkkiä 521..</i></p> <p>LMp 21 §</p> <p>Merkki 573. Pihakatu Merkkiä käytetään ajoneuvo- ja jalankululiikenteelle yhteisesti tarkoitetulla tiellä. Merkki sijoitetaan pihakadun alkuun <i>yleensä sen oikeaan reunaan.</i></p> <p>Merkki 574. Pihakatu päättyy Merkki sijoitetaan pihakadun päättymiskohtaan <i>yleensä tien oikeaan tai vasempaan reunaan.</i></p> <p>Merkki 575. Kävelykatu Merkkiä käytetään jalankulku- ja polkupyöräliikenteelle yhteisesti tarkoitetulla tiellä. Merkki sijoitetaan kävelykadun alkuun <i>yleensä sen oikeaan reunaan.</i></p> <p>Merkki 576. Kävelykatu päättyy Merkki sijoitetaan kävelykadun päättymiskohtaan <i>yleensä tien oikeaan tai vasempaan reunaan.</i></p>
--	--